

Paul CIOBOTARU*

**NOTĂ LĂMURITOARE PRIVIND LOCUL DESCOPERIRII
TEZAURULUI MONETAR DE LA „PODOLENI”**

**EXPLANATORY NOTE REGARDING THE PLACE OF DISCOVERY OF
THE MONETARY HOARD FROM “PODOLENI”**

- Abstract -

“Teodor Cincu” History Museum hosts in its numismatic collection a variety of coins that circulated on the territory of our country from the Middle Ages up to the modern period. The numismatic collection also includes several monetary hoards that were accidentally discovered and contain coins that circulated in Southern Moldavia between the XVIth and XVIIIth centuries.

One of these monetary hoards, that represents the subject of this article, is “Podoleni” monetary hoard, which contains 1,755 coins, produced in the mint of Suceava and which circulated in Moldova in the XVIIth century. The coins are imitations of the monetary issues of the Kingdom of Poland, the Kingdom of Sweden, the Holy Roman Empire. There are also several original coins of Wallachia.

The coins were previously published as having been discovered in Podoleni, without specifying any additional details of the finding. However, in one note of Professor Ion T. Sion, donated to “Teodor Cincu” History Museum in 2024, it was specified that the above-mentioned hoard was discovered in 1980, in Siliștea village, Umbrărești commune. Based on the available information, we concluded that the hoard was discovered in the northern part of the village, near the acacia plantation, on the eastern bank of the old course of River Bârlad.

Keywords: “Teodor Cincu” History Museum; monetary hoard; Podoleni; Siliștea; XVIIth century; Ion T. Sion.

* Muzeul de Istorie „Teodor Cincu”, Tecuci (paulciobotaru2008@yahoo.com).

Muzeul de Istorie „Teodor Cincu”, Tecuci deține un patrimoniu bogat și variat, format din colecții de arheologie, paleontologie, artă, numismatică și diverse donații (memorialistică, fotografie, documente, tehnică etc). Acestea sunt formate din bunuri culturale mobile care evidențiază cultura materială, expresia artistică și memoria celor care au trăit în această zonă în diverse perioade de timp.

În colecția numismatică se păstrează piese descoperite în așezările umane care au existat în această zonă, precum și monede care au circulat pe teritoriul țării noastre, începând din Evul Mediu și până în perioada modernă. Între acestea fac parte și câteva tezaure monetare, descoperite întâmplător, formate din piese numismatice care au circulat în zona de sud a Moldovei în secolele XVI-XVIII¹.

Unul dintre aceste tezaure monetare este cel care face subiectul acestei discuții și anume tezaurul monetar de la „Podoleni”². Acesta este format din 1.755 piese³, bătute în monetăria de la Suceava care au circulat în Moldova în secolul al XVII-lea, reprezentând imitații după emisiunile monetare ale Regatului Poloniei (ternarius, szelag, solidus: Zygmunt III Waza, Jan II Kazimierz, Georg von Hohenzollern, Friedrich von Hohenzollern), ale Regatului Suediei (solidus: Gustav II Adolf Vasa, Kristina Augusta Vasa, Karl X Gustav, Karl XI), ale Sfântului Imperiu Romano German (solidus: Friedrich von Hohenzollern) și monede originale ale Țării Moldovei (solidus: Eustratie Dabija).

¹ C. Ilie, M. Nicu, *Situri și puncte arheologice din județul Galați*, în „Danubius”, XX, 2002, pp. 14, 33, 37, 38; Idem, *Note privind tezaure monetare descoperite în zona Tecuci*, în „Danubius”, XXII, 2004, pp. 169-174; Idem, *Tezaurul monetar de la Țigănești, comuna Munteni, județul Galați*, în „Danubius”, XXIII, 2005, pp. 127-161; Idem, *Tezaurul monetar medieval descoperit la Țepu, județul Galați*, în „Danubius”, XXV, 2007, pp. 45-72; V. M. Butnariu, *Bibliografie numismatică*, Editura Stef, Iași, 2017, p. 147, nr. 803, 804, 805; Idem, *Repertoriu tezaure*, Editura Stef, Iași, 2019, p. 197, nr. 261; pp. 198-199, nr. 265; p. 269, nr. 93; pp. 282-283, nr. 135.

² Tezaurul monetar de la „Podoleni” se află în patrimoniul Muzeului de Istorie „Teodor Cincu” și are numărul de inventar 23.600/1-1.755.

³ Acesta este numărul pieselor numismatice care compun acest depozit, desi el apare menționat cu un număr variabil de piese în diverse lucrări (Vezi Ilie, Nicu, *op.cit.* 2002, *op.cit.* 2004; Butnariu, *op.cit.*).

În literatura de specialitate s-a fost publicat ca fiind descoperit la Podoleni „*La punctul Siliște, în marginea satului Podoleni spre Condrea, a fost descoperit un tezaur monetar din timpul lui Dabija Vodă, format din circa 900 piese*”⁴, „*Din aceeași perioadă datează și tezaurul descoperit la Podoleni, comuna Barcea, care are în componență peste 1700 piese de aramă, falsuri după monede prusiene, suedeze și poloneze, precum și piese originale de la Dabija Vodă, încă inedite*”⁵, nefiind precizate condițiile descoperirii.

Aceasta este informația pe care am primit-o și noi de la Nicu Mircea și pe care am transmis-o mai departe celor care au fost interesați de studierea tezaurilor monetare deținute de Muzeul de Istorie „Teodor Cincu”⁶.

În anul 2024, muzeul nostru a primit o donație consistentă, din partea unui cetățean, ce cuprinde documente, fotografii, carte și caiete cu însemnări aparținând profesorului și istoricului tecucean Ion T. Sion.⁷

Într-unul dintre caietele cu însemnări, la data de „14 octombrie 1982”, la titlul „Cercetare pe teren la puncte pentru documentare”, am găsit următoarele mențiuni:

„Am văzut locul unde a fost găsit tezaurul cu monezi de aramă din selocul al XVII-lea, imitații suedeze, poloneze și câteva de la Dabija Vodă. A fost găsit de locuitorul Mihalache (Lache) Trandafir (Druță) din satul Podoleni, com. Barcea, pe teritoriul satului Siliștea, com. Umbrărești, în partea de nord, lângă plantația de salcâmi. Tezaurul a fost găsit întâmplător în vara anului 1980 cu prilejul prășitului pepenilor. Banii erau într-un vas de lut, stricat, ale cărui fragmente s-au pierdut. Soția locuitorului spune că a adunat toți banii care erau grămadă, i-a pus într-un borcan al ei de acasă ce avea o capacitate de 2 litri și era aproape plin cu monezi.

⁴ Ilie, Nicu, *op.cit.* 2002, p. 7, nr. 2.

⁵ Idem, *op.cit.* 2004, p. 170.

⁶ Butnariu, *op.cit.*, p. 269.

⁷ Ion T. Sion, născut și crescut la Umbrărești, activează ca profesor de istorie la școala din localitate, autor al monografiei comunei Umbrărești (I. T. Sion, *Umbrărești, vatră milenară de istorie*, Focșani, 1999). Mulțumim pe această cale domnului Valeriu Precupanu pentru generoasa donație făcută precum și kolegei Daniela Alecsă care gestionează această donație și care ne-a permis accesul la această informație.

Apoi copiii au început să-i ia și să se joace cu ei prin curte și pe drum, fapt ce a făcut ca multe monede să se piardă.

Abia anul următor, 1981, muzeograful Mircea Nicu din Tecuci a aflat, a mers la locuitor (nu știu dacă și la locul descoperirii) și a recuperat o bună parte din monezi. Din informațiile luate acum de mine de la un copil al lui Valache, a cărui casă este aproape de locul descoperirii, și de la Fotache Slavu, care era, la data de mai sus, pe locul unde s-au găsit banii, rezultă că și locuitorii din satul Siliștea au găsit monezi din acest tezaur, dar nu au putut spune ce s-a făcut cu ele. Băiatul spunea că niște sondori, de la o sondă care forează în apropiere au găsit un număr mare de bani de aceștia, dar au plecat de la sondă.

La locul descoperirii am găsit câteva fragmente ceramice de la vase modelate cu mâna, dar mici și greu de determinat forma și perioada. În orice caz, ceramica este mult mai veche decât monezile, nu poate fi atribuită evului mediu.

S-ar putea ca în plantația de salcîmi, ori, eventual, la nord de locul unde s-a găsit moneda să fie vreo vatră străveche de locuire. De reținut că tezaurul a fost îngropat pe malul de est al vechiului curs al râului Bîrlad deci, indiscutabil, pe teritoriul comunei Umbrărești, și nu la Podoleni cum s-ar putea să se interpreteze, dat fiind faptul că descoperitorul este din satul Podoleni și că cea mai mare sumă de bani ce a ajuns la muzeul din Tecuci a fost găsită acasă la acest locuitor. Pentru cunoașterea adevărului exact am notat aici, ca să se știe. Prof. Ion T. Sion” (Planșa 1-3)

Așadar, din acest text aflăm că acest tezaur monetar a fost descoperit pe teritoriul satului Siliștea, comuna Umbrărești, în anul 1980, de către cetățeanul Mihalache Trandafir. Monedele se aflau într-un vas de lut, se pare că era spart la momentul descoperirii (probabil datorită lucrărilor agricole, deoarece a fost aflat pe un teren unde se cultivau pepeni) și care s-a pierdut (fie nu a fost recuperat de către descoperitor, odată cu monedele, fie ulterior). Din declarația descoperitorului aflăm că numărul monedelor a fost mult mai mare decât cele recuperate ulterior de către muzeograful Mircea Nicu (în anul 1981), mare parte din ele s-au pierdut, deoarece copiii s-au jucat cu ele, neacordându-le nicio importanță.

Din informațiile culese de către profesorul Ion T. Sion, de la locuitorii satului Siliștea, se pare că și alți cetățeni au găsit monede de același tip, iar sondorii care lucrau la o sondă din apropiere au găsit un număr mare de asemenea monede; despre soarta lor nu se cunoaște nicio informație, deoarece aceștia au plecat din zonă, cel mai probabil împreună cu piesele numismatice descoperite de către ei.

Realizând o periegeză la locul descoperirii, în partea de nord a satului, lângă plantația de salcâmi, profesorul Sion a identificat în acea zonă fragmente ceramice lucrate cu mâna, atipice, neputând fi încadrate cronologic și nici să se stabilească forma vaselor de la care provin. Concluzia acestuia a fost că aceste fragmente ceramice, cu siguranță, sunt mult mai vechi decât monedele. Este posibilă ca în zona plantației de salcâmi, ori la nord de acest loc să fi existat o străveche vatră de locuire.

Analizând toate aceste informații strânse de la descoperitor și de la cetățenii din satul Siliștea, profesorul Sion concluzionează că acest tezaur monetar s-ar fi aflat îngropat pe malul de est al vechiului curs al râului Bârlad (Planșa 4)⁸.

⁸ Mulțumim prof. Doru Parascan, pentru ajutorul oferit la identificarea în teren a zonei despre care vorbește prof. Ion T. Sion în însemnările sale.

14 octombrie 1982 -

Cercetare pe teren la puntea pt. documentare.

Au văzut locul unde a fost găsit tezaurul
cu monede de aramă din secolul al XVII^{lea},
imitații suedeze, poloneze n' citeva de la
Chalija Vodi. A fost găsit de locuitorul
Mircea Nădejde (D. Nădejde) din satul Poaleleni, com.
Făcile Traudafir, pe teritoriul satului Siliștea,
com. Vulturărești, în partea de nord, lângă
plantatia de salcâmi - Tezaurul a fost
găsit întâmplător în vara anului 1980
cu prilejul prănzului peșcilor. Banii erau
dintr-un vas de ~~plumb~~^{luc}, stricat, ale cărui
fragmente s-au pierdut. Soția locuitorului
spune că a adunat tîti' banii care erau
grămădi, i-a pus într-un lăcșan al
ei de acasă ce avea o capacitate de
2 litri și era aproape plin cu monede.
Apoi copiii au început să-i ia și să
se joace cu ei prin curte și pe străzi, fapt
ce a făcut ca multe monede să se piardă.
Alina anul următor, 1981, mușeo-
graful Mircea Nădejde din Făcile a aflat, a
mers la locuitor (mea stă de acasă) la

locul descoperirii) și a recuperat o bună
 parte din monizi. Din informațiile luate
 de la un capil al lui Valachie, a cărui
 casă este aproape de locul descoperirii, și de
 la Fotache Plavu, care era, la data de mai
 sus, pe locul unde s-au găsit hani, rezultă
 că și locuitorii din satul Siliștea au găsit
 monizi din acest tezaur, dar nu au putut
 spune ce s-a făcut cu ele. Baiatul spune
 că miste pondori, de la o sursă care poartă
 în apropiere au găsit un număr mare de
 hani de acestia, dar au plecat de la sursă.
 La locul 'descoperirii' s-au găsit câteva
 fragmente ceramice de la vase modelate
 cu mână, dar nici și greu de determi-
 nat forma și perioada. În orice caz,
 ceramica este mult mai veche decât
 monizile, nu poate fi atribuită evului mediu.
 S-ar putea ca în plambății de calcei,
 ori, eventual, la nord de locul unde
 s-a găsit monizile să fie vreo vatră stră-
 veche de locuire - de reținem că
 tezaurul a fost depozitat pe malul de
 est al vechidului curs al râului Bârlad

deci, îndoielnicul, pe teritoriul comunei
 Mălărăiești, și nu la Poșteleu cum
 s-ar putea să se interpreteze, dat fiind
 faptul că descoperitul este din satul
 Poșteleu și că cea mai mare sumă
 de bani ce se ajuns la muzeul din
 Teaciu a fost gătită acasă la acest locu-
 tar. Pentru cunoașterea adevărului
 exact am stat aici, ca și se știe.

prof. Ion T. Sion.

În această zi am fost și pe la Iași, unde
 ne am găsit niște, am mers în
 continuare până în dreptul satelor Hărlău,
 Vultureni și Bucești. Aceste sate în evul
 mediu și aveau vatra la vest de
 apa Bârladului. Se se explică deseori inter-
 ferente cu alte mări de pe lângă Siret-
 Târnău canal de desecare era o cruce
 veche din piatră, dar cu foaie scudă pe
 pământ astfel că n-am putut citi.
 Am încercat să o întorc, dar n-am putut
 deoarece crucea era dintr-un leuc mare
 de piatră și nici oareciva persoane nu au
 putut să o dăruiască nicăieri. Este un

Planșa 4. Locul unde a fost descoperit tezaurul monetar de la Siliștea.